

JÓTÉKONY VIZEINK

Borsod-Abaúj-Zemplén megye nagyon gazdag termál- és gyógyvizekben, s méltán nagy hírű fürdői igen népszerűek a gyógyulást és rekreációt keresők körében.

Mezőkövesd híres fürdője, a Zsóry vizét 1968-ban nyilvánították gyógyvízzé, kénés vize eredményesen alkalmazható ízületi fájdalmak, kopások, csonttörések, idegkimerültség és bizonyos nőgyógyászati panaszok esetén.

A közeli Bogács dinamikusan fejlődő, csodálatos természeti környezetben lévő fürdője kénes gyógyvizével bőrbetegségek, gyomorbántalmak, csonttörések kezelésére alkalmas, ivókúráként fogászati problémákra is megoldás lehet.

Miskolctapolca Barlang- és Gyógyfürdője egyedülálló Európában, sőt az utóbbi pár év fejlesztésének köszönhetően hamarosan a világ legnagyobb barlangfürdője lesz. A gyógyhatású termálvizet már a 16. században használták gyógyításra. Elsősorban mozgásszervi és idegrendszeri zavarok, ízületi fájdalmak esetén javasolt, csíramentes levegője asztmatikus tünetek esetén jótékony hatású.

A Termálfürdő komplexum Tiszaújváros egyik legfiatalabb beruházása, amely korszerű szolgáltatásaival várja a pihenni, üdülni, gyógyulni vágyó vendégeket. Jód és brómtartalmú gyógyvize elsősorban az ízületi, nőgyógyászati és urológiai idült gyulladások kezelésére alkalmas.

Sárospatak-Vérgardó fürdője a Zempléni-hegység lábánál található forrásokra épült, 1975-ben ásványvízzé nyilvánították. Mozgásszervi és ízületi bántalmak kezelésére, nőgyógyászati panaszok enyhítésére alkalmas.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Borsod-Abaúj-Zemplén megye az érintetlen természet élményével várja az ide látogatókat. A megye területén három nemzeti park, s számos jelentős védett természeti terület található.

A Bükki Nemzeti Park 1976-ban nyert védeltséget, területének 95 %-át erdő borítja. A Bükkben közel 850 ismert barlang található, ahonnan őskori csontleletek és az őskori ember eszközei is előkerültek. Olyan régi mesterségek tekinthetők meg ma is, mint a méz- és faszénégetés. Az Aggteleki Nemzeti Parkot 1985-ben alapították, amely nemzetközi védeltséget is élvez, mivel 1979-től UNESCO Bioszféra Rezervátum, s 1995-től a Világörökség része. A nemzeti park területe egybefüggő mészkőhegység, rendkívül változatos élővilággal. Gyalogtúrákat tehetünk, tanösvényeket járhatunk be, részt vehetünk madármegfigyelésen, lovastúrán.

A Bükk északi előterében emelkedik az upponyi vonulat, mely a Lázberci Tájvédelmi Körzet magját alkotja. Központja a mesterséges víztározó, mely a Bán-patak völgyének elzárásával 1967-69-ben jött létre. Földtanilag legértékesebb része az upponyi sziklaszoros. A Tokaj-Eperjesi-hegylánc területén található a Zempléni Tájvédelmi Körzet, melynek állatvilága rendkívül gazdag. A táj legkiemelkedőbb része a füzéri Vár-hegy oszlopos vulkáni képződménye. A Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet nemcsak madárvilágával, hanem különleges úszóláppokkal is büszkélkedhet. A Borsodi Tájvédelmi Körzet a legnagyobb testű madarunk a túzok élőhelye.

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGÜNK

Borsod-Abaúj-Zemplén megye szellemi és kulturális öröksége igen gazdag. Kiemelkedő művelődéstörténeti események, egyedülálló alkotások, meghatározó személyiségek jellemzik az elmúlt évszázadokat.

Élénken él tájaink Árpád-házi Szent Erzsébet legendája, aki Sárospatakon született 1207-ben. Emlékeire évente ünnepsorozatokat rendeznek a városban. Irodalomtörténetünk jeles emléke az 1200 körül keletkezett első összefüggő nyelvemlékünk, a Halotti Beszéd, melyet a boldvai kolostorban írtak. Az ún. Szálkai-kódex Sárospatakon keletkezett 1489-90-ben.

A magyar reneszánsz legnagyobb magyarul író költője, Balassi Bálint gyakran tartózkodott Boldogkő várában, s itt írta számos költeményét. Jelentős személyiség az 1806-ban Széchalmon megtelepedő Kazinczy Ferenc, aki a nyelvújítási mozgalom élére állt. Széphalom a „szent öreg” – ahogyan Petőfi nevezte – életében, s halála után is vonzerőt jelentett. Kossuth Lajos emlékét méltón őrzi szülőháza Monokon, mely napjainkban Kossuth Lajos Emlékmúzeumként működik.

Az iparművészetben a keménycserép-gyártás fellendülésének lehetünk tanúi Miskolcon és Hollóházán, s Mezőcsát vált a mázaskerámiát előállító központtá. Itt készítették a híres Miska kancsókat és a madárdíszes butéliákat. Hollóházán, a Porcelángyár Múzeumban teljes képet kaphatunk a porcelángyártás történetéről, sőt, ma már a porcelánfestést is kipróbálhatjuk.

NÉPMŰVÉSZET

Borsod-Abaúj-Zemplén megye népművészeti hagyományai is kiemelkedők. A Matyóföld „fővárosa” Mezőkövesd, lakóit a szomszédos Szentistván és Tard népével együtt nevezik matyóknak. Színes népviseletükkel, híres népművészetükkel, hagyományokba zárt életükkel különleges néprajzi egyseget alkotnak.

Országos, sőt nemzetközi hírnevét színes népviseletével, a szabadrajzú hímezéseivel szerezte, a tündöklő hímezéseket tanulatlan „író” (rajzoló) asszonyok fantáziája teremtette meg. A Mezőkövesd központjában álló Matyó Múzeumban állandó kiállítás mutatja be a matyóság életmódját, munkáját, hétköznapijait és ünnepeit. Mezőkövesd jellegzetes településmódja az ún. Hadas városrészben látható, ahol nádfedeles, apró népi lakóházak sorakoznak, bennük ma kézműves műhelyek működnek. A Hadasban található Kis Jankó Bori, talán a legtöbb rózsavariációt megrajzoló, messze földön híres „íróasszony” egykori háza is, mely ma Emlékház. Az Európa-hírű Mezőgazdasági Gépmúzeum őseink gépeinek, gépeink őseinek állít emléket.

Érdemes felkeresni a másik két települést, Tardot és Szentistvánt is, ahol szintén a matyó népművészet motívumaival találkozhatunk, s tájházainkban a matyók életmódját ismerhetjük meg.

A matyó hímezés és népviselet 2002 óta Hungarikum!

GASZTRONÓMIA

Észak-Magyarország jellegzetes ételei már a századelőn is meghatározták a vendéglők, csárdák, kocsmák, avasi pincék ételkínálatát.

Hegyeink vadban gazdagok, s az ízletes vadhúsból olyan finomságok készíthetők, mint a Zempléni fácánragu, az őz- vagy vaddisznópecsenye. Megyénk különleges halfajtája a pisztráng, mely a kristálytisza vizű hegyi patakok lakója, s ismert a garadnai pisztrángtelep is e fenséges halfajta kedvelői között. A szalonnás garadnai pisztráng igazi csemege.

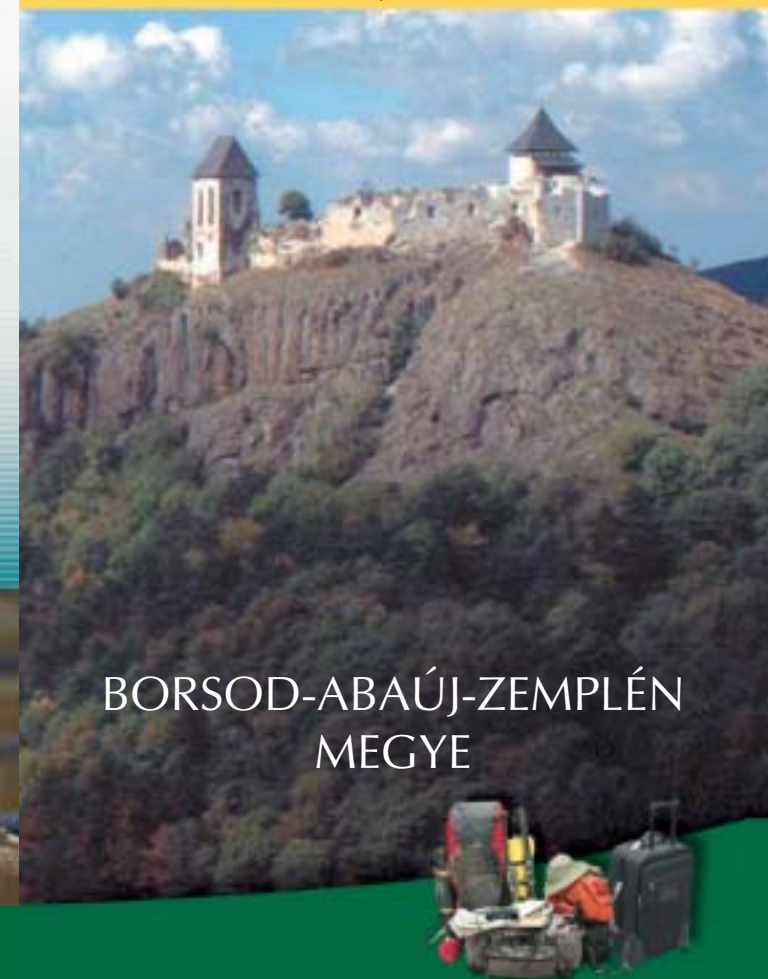
Fenséges ételekhez fenséges italok illenek - Borsod-Abaúj-Zemplén megye történelmi borvidékeiről messzi földön híressé vált. Nincs a világnak olyan csücske, ahol ne ismernék a különleges tokaji borokat, a „borok királyát, a királyok borát”, a fenséges tokaji aszút. Tokaj-hegylajka kizárólag fehér borok termőhelye. Jellegzetes borai a száraz és félédes furmint, a hárslevelű, a muskotály, a szamorodni, s a legismertebb az aszú, melyből 3, 4, 5 és 6 puttonyos készül.

Másik ismert borvidékünk a bükkaljai, a Bükk-hegység déli lejtőin, Bogács, Kács, Tibolddaróc községek környékén helyezkedik el, egészen Miskolcig terjed. 2700 hektáros területén fehér és vörös borszőlőfajtákat termesztnek.

Csalogató

www.baztour.hu, www.kult-tura.hu

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN
MEGYE

Bemutatjuk Borsod-Abaúj-Zemplén megyét

Borsod-Abaúj-Zemplén megye az ország legészakibb fekvésű területe, északi határa egyben Szlovákiával közös államhatár.

Megyénk rendkívül változatos, látványokban bővelkedő természeti adottságainak köszönhetően a turisták kedvelt célpontja. Hegységei különleges vonzerőt jelentenek, közülük legváltozatosabb a Bükk, a kirándulások mellett a téli sportok kedvelőinek is számos lehetőséget kínál. A Zempléni-hegység az ország legérzékenyebb természeti csodáit rejtja, s a barangolások alatt történelmi múltunk emlékeit is felfedezhetjük. Az Aggteleki-karsztvidék hegyeit csodás barlangvilága tette világszerte ismertté.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye területe már az őskorban is lakott volt, az első emberi megtelepedés emlékei mintegy 150 ezer évesek. Megyénk jelentős történelmi események színhelye is volt, Szerencsen választották Bocskai Istvánt Magyarország fejedelmévé 1605-ben, s a Rákóczi-szabadságharc alatt 1707-ben az ónodi országgyűlésen fosztották meg a magyar tróntól a Habsburg-házat.

Az államalapításkor Szent István király teremtette meg a vármegyék rendszerét, a mintegy félszáz legrégebbi vármegye között találjuk Borsodot, Gömört, Zemplént és Újvárt (Abaújt), melyek mind határvármegyék voltak. Az 1950-es közigazgatási reform egyesítette Borsod-Abaúj-Zemplén megye néven, és tette székhelyül Miskolc városát.

VILÁGÖRÖKSÉGEINK

Az **Aggteleki karszthegységet** főleg barlangóriásai teszik különlegessé. 1995. december 6-án Berlinben az UNESCO Világörökség Bizottsága az Aggteleki és Szlovák Karszt barlangvilágát a Világörökség részévé nyilvánította.

Az Aggteleki-karszt területén ma közel 400 barlangot és zsombolyt ismerünk. Itt található a mérsékelt égöv leghosszabb cseppkődszes, aktív patakos barlangja, a 25 km össz-hosszúságú Baradla-Domica-barlangrendszer. Minden fantáziát felülmúló változatosságban, formagazdagságban jöttek létre a cseppkőképződmények, s a Föld egyik legnagyobb cseppkőpiramisa, a Csillagvizsgáló névre keresztelt 17 méter magas cseppkőoszlop látványa mindennél lenyűgözőbb.

A **Tokaj** nevet az egész világon a borral azonosítják, azonban a szőlőtermelési és borászati kultúra megőrzéséért is érdemelte ki a Tokaj-hegylajai borvidék a Világörökség része kitüntető címet, 2002-ben. A terület 1737 óta élvez védettséget, amikor is egy királyi rendelet, a világon elsőként, zárt borvidékké nyilvánította.

A borvidék világörökséggé nyilvánított része 27 települést foglal magába, melyek közül az ún. magterületet 9 település, valamint kiemelkedő pincék alkotják. A sajátos mikroklímának köszönhetően a pincék falán különleges nemes penész képződik, mely a bor érési folyamatára van jótékony hatással, a páratartalmat szabályozza. Az eredményt gyógyszerként is számon tartották, XIV. Lajos francia király pedig a borok királyának, a királyok borának nevezte. A tokaji bor egyedülálló Hungarikum, a Tokaj szőlővesszein csepegő nektár nemzeti himnuszunkban is benne foglaltatik.

TÖRTÉNELMI ÉS KULTURÁLIS ÉRTÉKEK

A borsodi, abaúji és zempléni tájak mozgalmas múltjáról váraik tanúskodnak. Keletkezésük, kiépülésük, legtöbbjük pusztulása, alig néhányuk fennmaradása egyaránt történelmi eseményekhez, sorsfordulókhoz fűződik. A nagy várépítések kora a tatárjárás után következett, és sorra magasodtak fel büszke ormokon Boldogkő, Regéc, Füzér, Dédes, Szendrő, Szögliget (Szádvár) várai, melyek fontos szerepet töltek be, védelmezték tájainkat az évszázadok során. Diósgyőr, Szerencs, Sárospatak várkastélyai uraiknak köszönhetően a szellemi élet, a kultúra központjai is lettek.

Jelentősek megyénk kastélyai és kúriái is, melyek fényűző nagyúri, vidéki lakóhelyek voltak. Szép reneszánsz kastélyunk pl. a pácini (benne ma a Bodrogközi Kastélymúzeum működik) és a kékedi. Legjelentősebbek barokk kastélyaink, melyek a 18. századi fellendüléskor születtek. Legnagyobb kastélyunk az edelényi L'Huillier-Coburg-kastély, az ország egyik legjelentősebb barokk műemléke. Hajdan pompás parkja ma is védett. A füzérradványi Károlyi-kastély hatalmas védett parkban helyezkedik el. Tornynos, impozáns megjelenése révén előkelő hely illeti meg. Boldogkőváránál a Péchy-Zichy-kastély a megye harmadik legnagyobb kastélya, parkja tájképileg és természetvédelmileg is védett, fái nevezetesekek.

Az elmúlt korok építőművészetének, történetének talán legbeszédesebb emlékei a régi templomok. Az Árpád-korból mintegy húsz román stílusú templomunk maradt némelyike csaknem teljesen eredeti alakjában. Boldva református temploma, egykor bencés monostor egyháza. Két 12. századi díszes körtemplomunk egyikük a Bódva-völgyi Szalonán, egy különálló fa harangtoronnyal, a másik a bodrogközi Karcsán található. Különleges a Hernád-völgyi Vizsoly református temploma, itt nyomtatták ki a Károli Gáspár gönci lelkész által lefordított első teljes magyar nyelvű Bibliát, melynek művelődéstörténeti hatása felbecsülhetetlen értékű. Igazi különlegesség a tornaszentandrási ikerszentélyes templom, középkori freskótöredékekkel. Jelentős műemlék Szikszó gótikus plébániatemploma, melyet övező lőréses kőfal a várost ért török támadások emlékét őrzi. Kiemelkedő szépségű a sárospataki vártemplom. A gótika korában számos szerzetesrendi templom és kolostor is épült, Martonyi, Kurtyán és

Bükkszentlélek határában még láthatjuk romjaikat.

MISKOLC, A MEGYESZÉKHELY

Miskolc Borsod-Abaúj-Zemplén megye közigazgatási, gazdasági, kulturális, közlekedési központja. A város egyben a Bükk-hegység keleti kapuja is: ahol a városhatár véget ér, ott kezdődik a Bükki Nemzeti Park.

A város egyik jelképe az Avas oldalában álló középkori, 14. századi eredetű gótikus református templom és 1557-ben épült különálló harangtornya. A belvárosban az egyik legjelentősebb műemlék a görögkeleti ortodox templom. 16 méter magas ikonostázán 88 kép jeleníti meg Jézus életét, kegyképe II. Katalin cárnő ajándéka. A templom melletti Ortodox Egyházi Múzeumban ritka műkincsek láthatók. A sétálóutcán a Miskolci Nemzeti Színház a város országos jelentőségű műemléke, az ország első magyar nyelvű kőszínháza, mely mai alakjában 1847-57 között épült. Védett vadgesztenyesor vezet a Diósgyőri várhoz, mely valaha királyok kedvelt tartózkodási helye, királynék jegyajándéka volt. Az építészeti remekmű ma vármúzeumként működik, a hozzá tartozó kazamatákban Közép-Európa legnagyobb történelmi panoptikuma tekinthető meg.

A „Bartók+...” Miskolci Nemzetközi Operafesztivál mellett a város pezsgő kulturális és művészeti élete egész évben bőségesen látja el programokkal az ide látogatókat, akik egy megújult városban, kellemes környezetben tölthetik idejüket.

A Vadaspark a Bükk és más földrészek állatfajait is bemutatja, bejárására félnapos kirándulást tervezünk. Felsőháromban a Kohászati Múzeum a vasgyártás, a kohászat történetét mutatja be, működő makettek segítségével. Érdekes ipartörténeti látnivaló a Fazola Frigyes által épített újmassai őskohó (vasolvasztó) 1810-ből, mely az ország egyetlen ilyen jellegű ipari műemléke.

Miskolctapolcán különleges élményt nyújt a Barlang- és Gyógyfürdő. Gyógyító hatású melegvíz párosul a légutakra jótékonyan ható kristálytisza barlangi levegővel.

Lillafüred népszerű kirándulóhely, a Bükk keleti kapuja: itt valóban úgy nyílnak meg a völgyek, mintha kapun lépnénk át. Ide zakatol a városból az ódon kisvasút, s innen indulnak kiránduló-utak a Bükki Nemzeti Park védett tájaira. Az üdülőhely gyöngyszeme a Palotaszálló. Itt írta meg József Attila gyönyörű szerelmi himnuszt, az Ódát. Parkjában sétálva érdemes felkeresni Herman Ottó, a neves természettudós emlékházát, az István cseppkőbarlangot és a különleges Anna mésztufa-barlangot, melyből mindössze három hasonló akad az egész világon.

Az ország egyik legismertebb és legjobb adottságokkal rendelkező síközpontja Miskolctól 20 km-re található, Bánkúton. A hét különböző nehézségű sípálya, illetve felvonóval üzemelő szánkópálya áll a téli sportok szerelmeseinek rendelkezésére.